



Brancherapport Sport

10 januari 2020



Belangrijke opmerkingen

Deze presentatie is opgesteld op basis van het Brancherapport Sport (gepubliceerd op 11 november 2019) en kan niet los gezien worden van dit rapport. Als zodanig accepteert KPMG geen enkele verantwoordelijkheid voor de inhoud van deze presentatie buiten de context van het Brancherapport Sport.

Wij accepteren geen enkele verantwoordelijkheid voor het gebruik van deze presentatie voor een ander doel, anders dan het doel waarvoor deze presentatie is opgesteld: inzicht te verschaffen omtrent de omvang, ontwikkeling, organisatie en financiering van de Nederlandse sportbranche voor de NLsportraad. Voor zover wettelijk toegestaan, aanvaarden wij geen aansprakelijkheid voor het gebruik van deze presentatie door een partij anders dan jegens de NLsportraad.

De inhoud van deze presentatie mag niet (geheel of in delen) gedeeld, gekopieerd, of voor andere doeleinden gebruikt worden, zonder de schriftelijk goedkeuring van KPMG.

De NLsportraad heeft KPMG gevraagd om een feitelijke weergave van de huidige staat van de Nederlandse sportbranche te maken om de toekomstbestendigheid van de branche in kaart te kunnen brengen

Onderwerp van onderzoek

Breedtesport



Toekomstbestendige breedtesport in Nederland is zo georganiseerd en gefinancierd dat iedereen in Nederland die dat wil, kan sporten en dat de kwaliteit van deze sportmomenten zo goed mogelijk is.

Topsport



Toekomstbestendige topsport in Nederland is zo georganiseerd en gefinancierd dat de sportprestaties van Nederlandse topsporters geoptimaliseerd worden en dat iedereen in Nederland die dat wil deze sport kan beleven via de media of via evenementen.

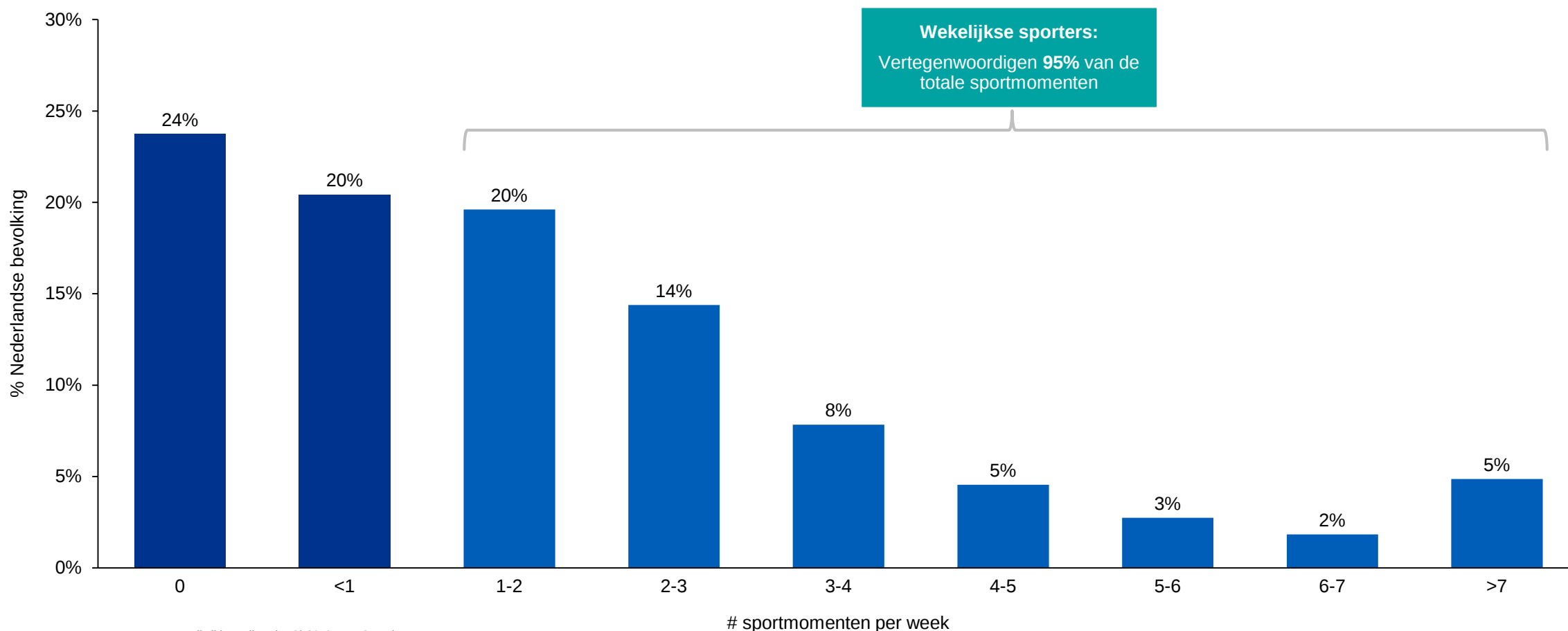
Belangrijkste databronnen



~ 40 interviews in de branche

Meer dan de helft van de Nederlandse bevolking sport minimaal één keer per week en deze groep is verantwoordelijk voor 95% van de sportmomenten

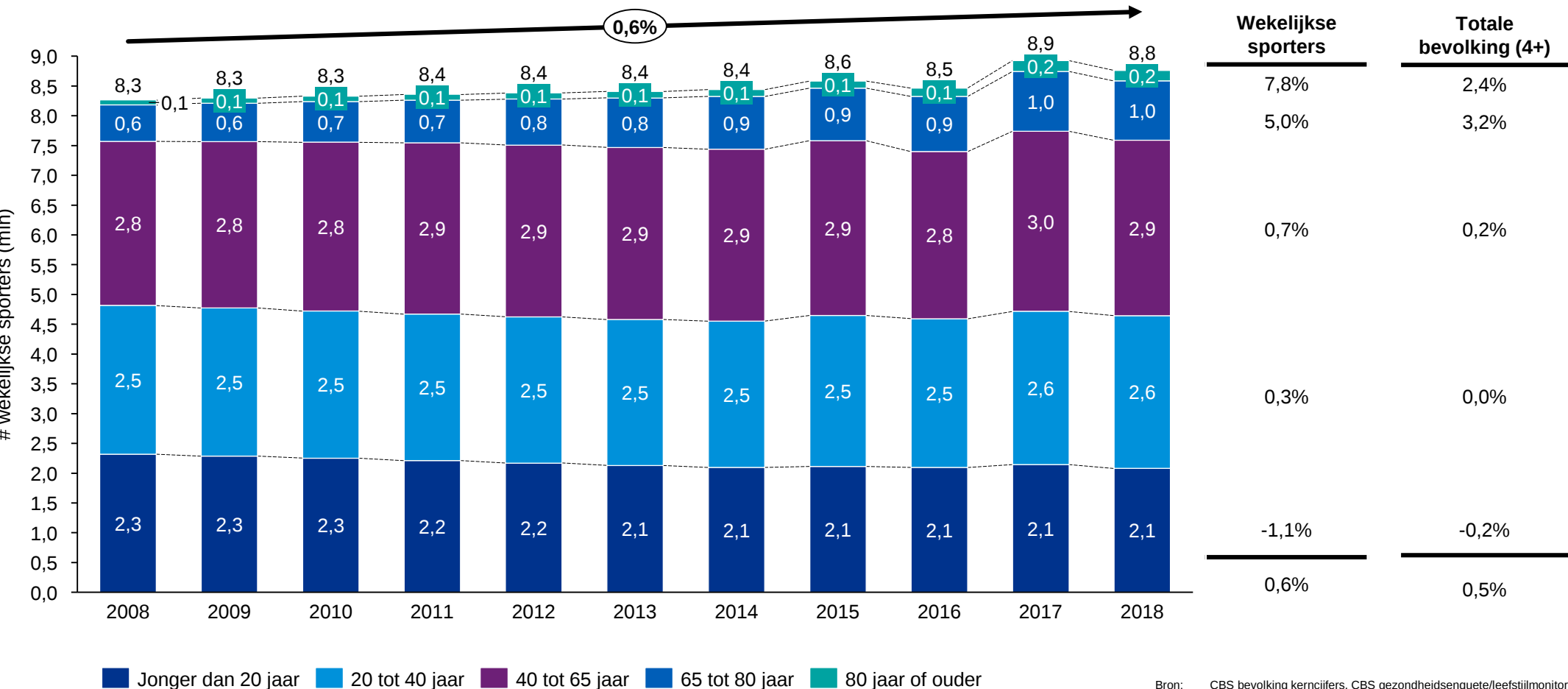
Aantal wekelijkse sportmomenten Nederlandse bevolking (2016)



Bron: Vrijtijdsomnibus (VTO) 2016, KPMG-analyse

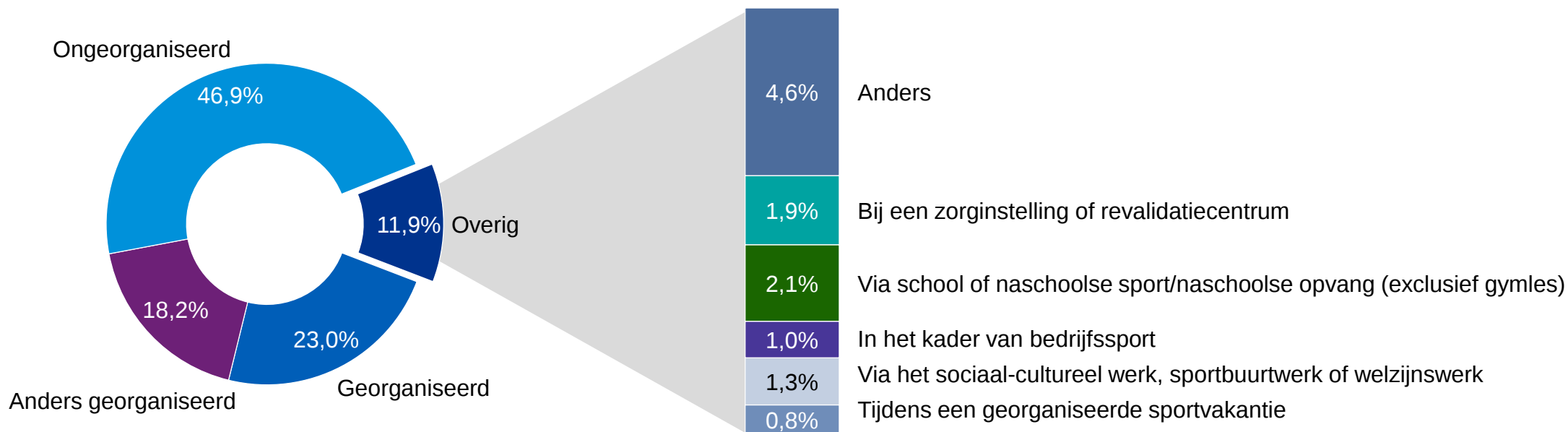
De sportbranche zal om moeten gaan met een gemiddeld ouder wordende sportpopulatie en een lagere sportdeelname onder jongeren

Aantal wekelijkse sporters Nederlandse bevolking vanaf 4 jaar (2008-2018)



Hoewel sporters meerdere manieren van sport beoefenen combineren, is ongeorganiseerd sporten de populairste manier van sport beoefenen voor wekelijkse sporters in Nederland

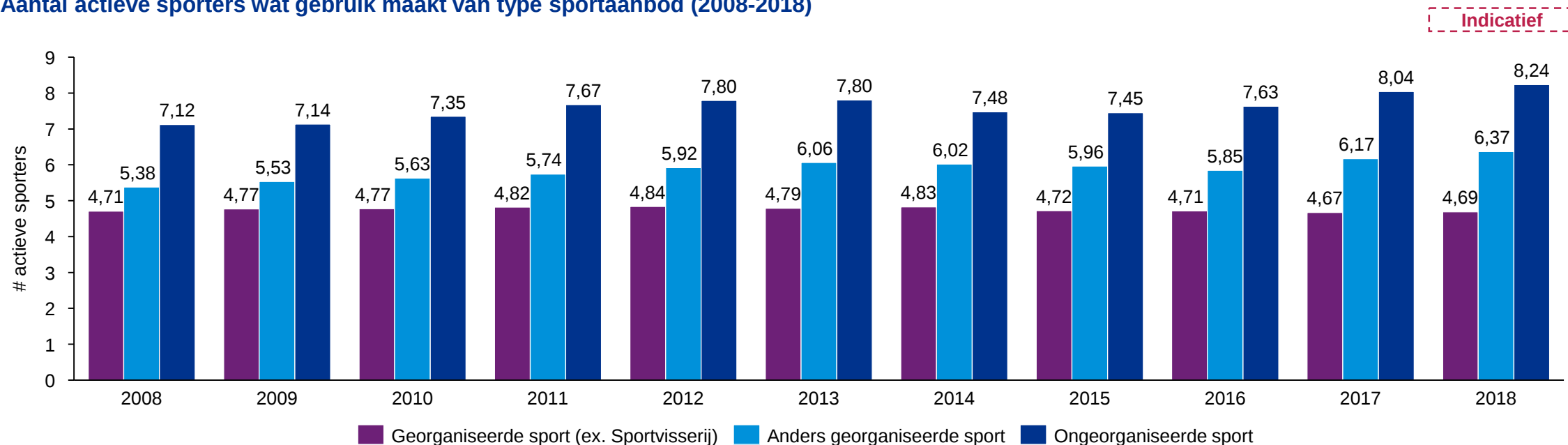
Verdeling manier van beoefenen voor wekelijkse sporters (5 t/m 80 jaar) in Nederland (totaal 2013 t/m 2018)



Bron: NOC*NSF SDI data, KPMG analyse

Het aantal sporters actief in georganiseerde sport in Nederland daalt licht. Het aantal sporters actief in anders georganiseerde en ongeorganiseerde sport groeit

Aantal actieve sporters wat gebruik maakt van type sportaanbod (2008-2018)



Het aantal leden bij georganiseerde sporten is stabiel, terwijl het aanbod sportdisciplines binnen de georganiseerde sport significant is toegenomen in de afgelopen jaren.

CAGR '08-'18: -0,2%

De groei in anders georganiseerde sport wordt bepaald door de groei van commerciële sportaanbieders voor met name bootcampen en yoga.

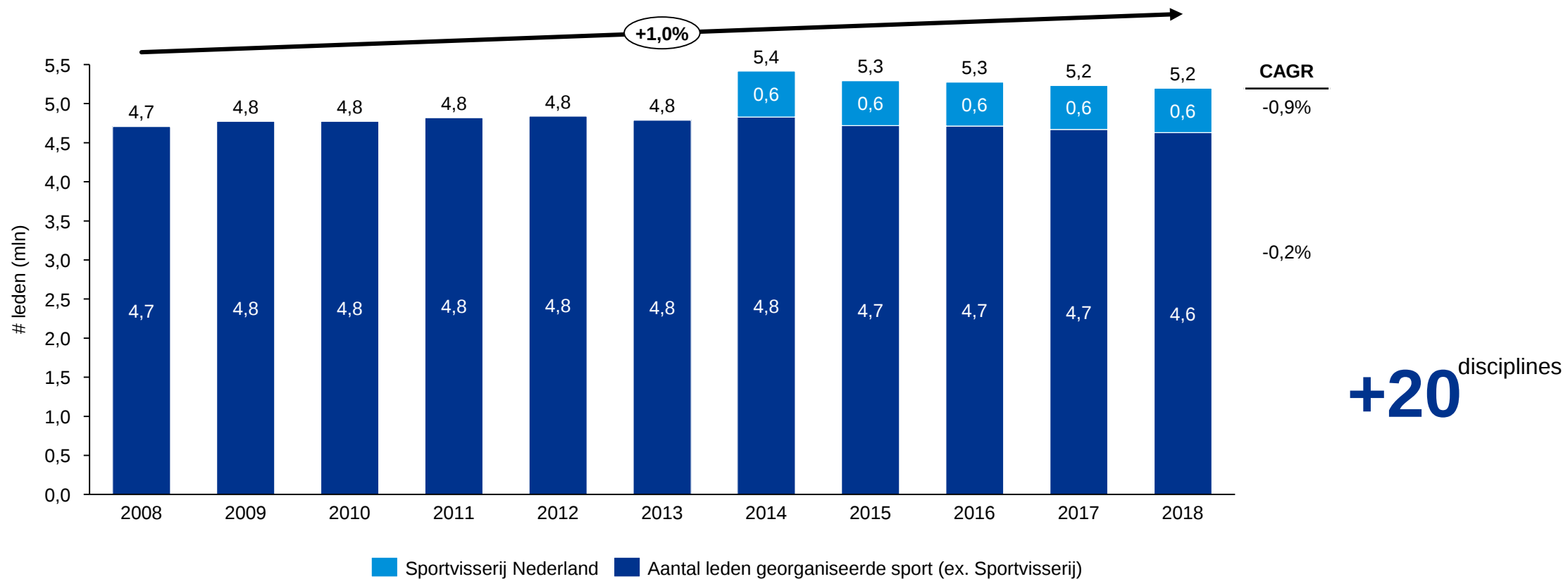
CAGR '08-'18: 1,7%

Ongeorganiseerde sport groeit voornamelijk door een toename in het aantal actieve wandelaars in de openbare ruimte.

CAGR '08-'18: 1,5%

Ondanks de toevoeging van nieuwe disciplines, daalt het ledenaantal (excl. Sportvisserij) in de georganiseerde sport licht

Totaal aantal leden van sportbonden gelieerd aan NOC*NSF (2008-2018)^a



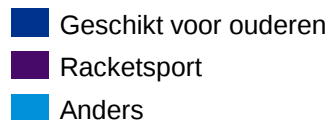
Notitie: a) Door invoering van een centraal ledenadministratiesysteem in 2011 is de definitie van lidmaatschap bij een aantal sportbonden aangepast, waardoor hierna deels andere ledentallen gerapporteerd zijn.

Bron: NOC*NSF Ledentallen rapportage 2008-2018, NOC*NSF Zo Sport Nederland, CBS/RIVM gezondheidsenquête/leefstijlmonitor, websites sportbonden, KPMG-analyse

Ledenaantallen bij sportbonden lijken vooral te groeien bij sporten die geschikt zijn voor oudere sporters, terwijl racketsporten juist minder populair worden

Top 10 sportbonden in absolute groei ledenaantal (2008-2018)

		CAGR
Nederlandse Golf Federatie	66.267	1,9%
Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond	56.326	0,5%
Koninklijke Nederlandse Hockey Bond	48.502	2,1%
Nederlandse Toer Fiets Unie	30.605	5,5%
Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie	19.189	0,7%
Koninklijke Wandelbond Nederland	17.955	2,5%
Nederlandse Triathlon Bond	17.506	10,3%
Koninklijke Nederlandse Zwembond	15.741	1,0%
Koninklijke Nederlandse Motorrijders Vereniging	11.248	2,3%
Koninklijke Nederlandse Klim- en Bergsportver.	8.960	1,5%



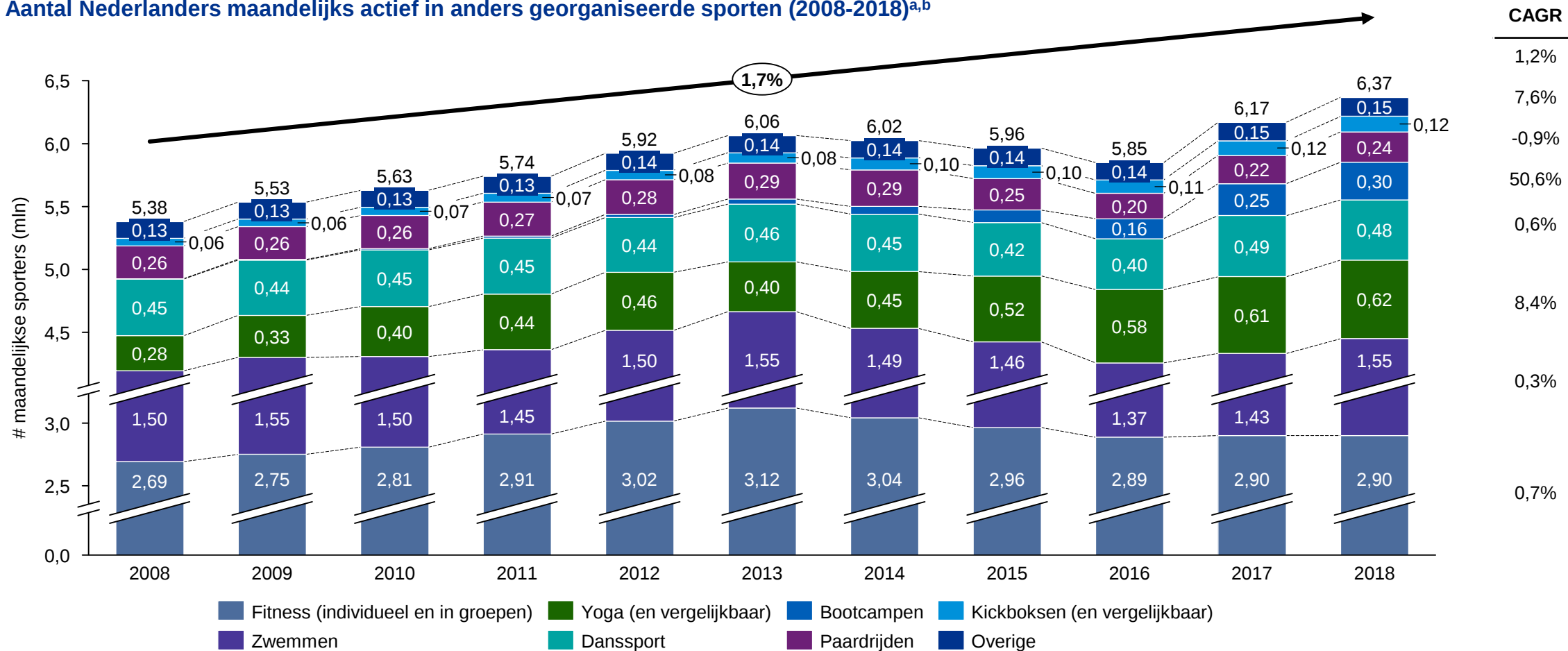
Bron: NOC*NSF Ledentallen rapportage 2008-2017, websites sportbonden, KPMG analyse

Top 10 sportbonden in absolute krimp ledenaantal (2008-2018)

		CAGR
Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond	(161.985)	-2,5%
Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie	(43.007)	-2,4%
Nederlandse Ski Vereniging	(36.120)	-4,2%
Badminton Nederland	23321	-4,7%
Watersportverbond	(22.938)	-2,5%
Koninklijke Nederlandse Schaatsenrijders Bond	(21.510)	-4,2%
Sportvisserij Nederland	(20.338)	-0,9%
Koninklijk Nederlands Korfbal Verbond	(17.356)	-1,9%
Squash Bond Nederland	(11.496)	-9,3%
Nederlandse Volleybal Bond	(11.047)	-0,9%

Anders georganiseerde sport is in aantal sporters gegroeid in de afgelopen jaren, voornamelijk bij yoga, bootcampen en kickboksen

Aantal Nederlanders maandelijks actief in anders georganiseerde sporten (2008-2018)^{a,b}



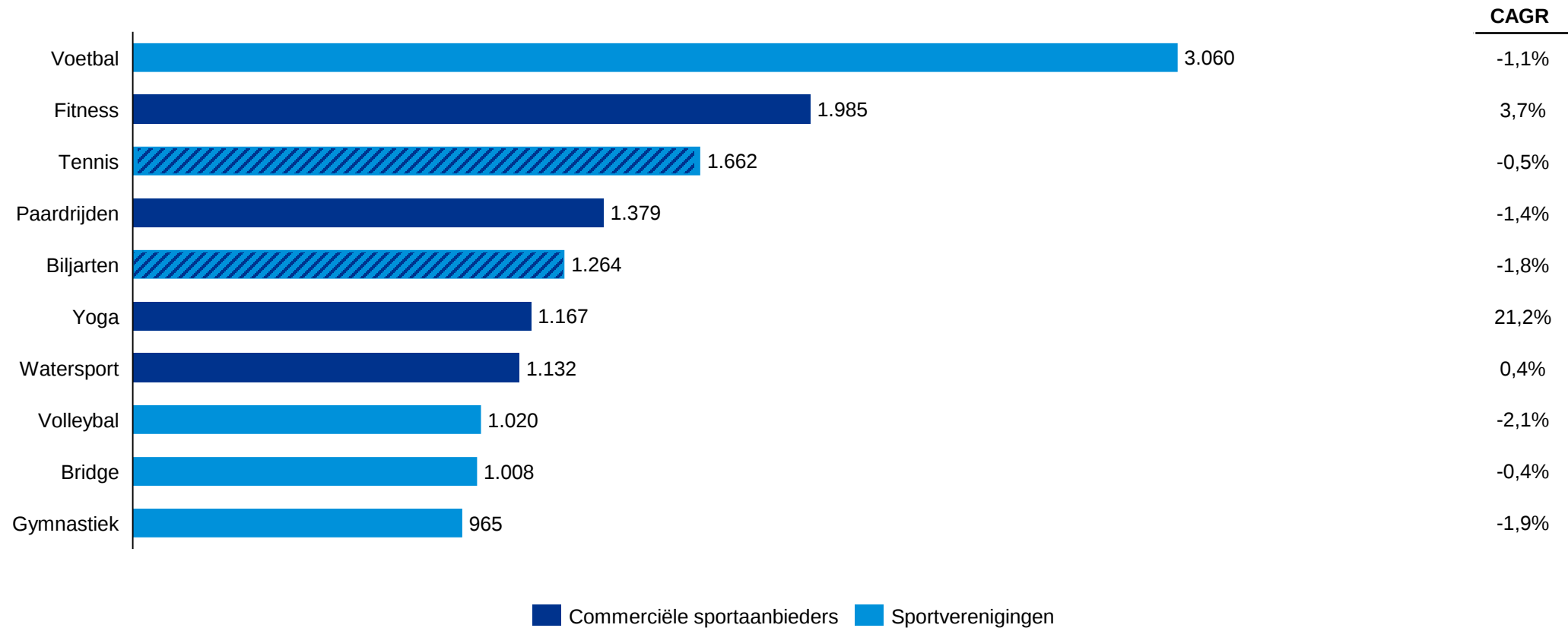
Notitie: a) In de huidige analyse zijn de commercieel aangeboden sporten voor ongebonden sporters niet meegenomen.

b) Onder overige vallen auto-, motorsport, skiën en snowboarden.

Bron: CBS gezondheidsenquête/leefstijlmonitor 2008-2018, Fitness markt & trend rapport, 2016, Mulier instituut, NOC*NSF SDI 2013-2018, KPMG analyse

Commerciële sportaanbieders vormen een substantieel deel van het sportaanbod en groeien in aantal

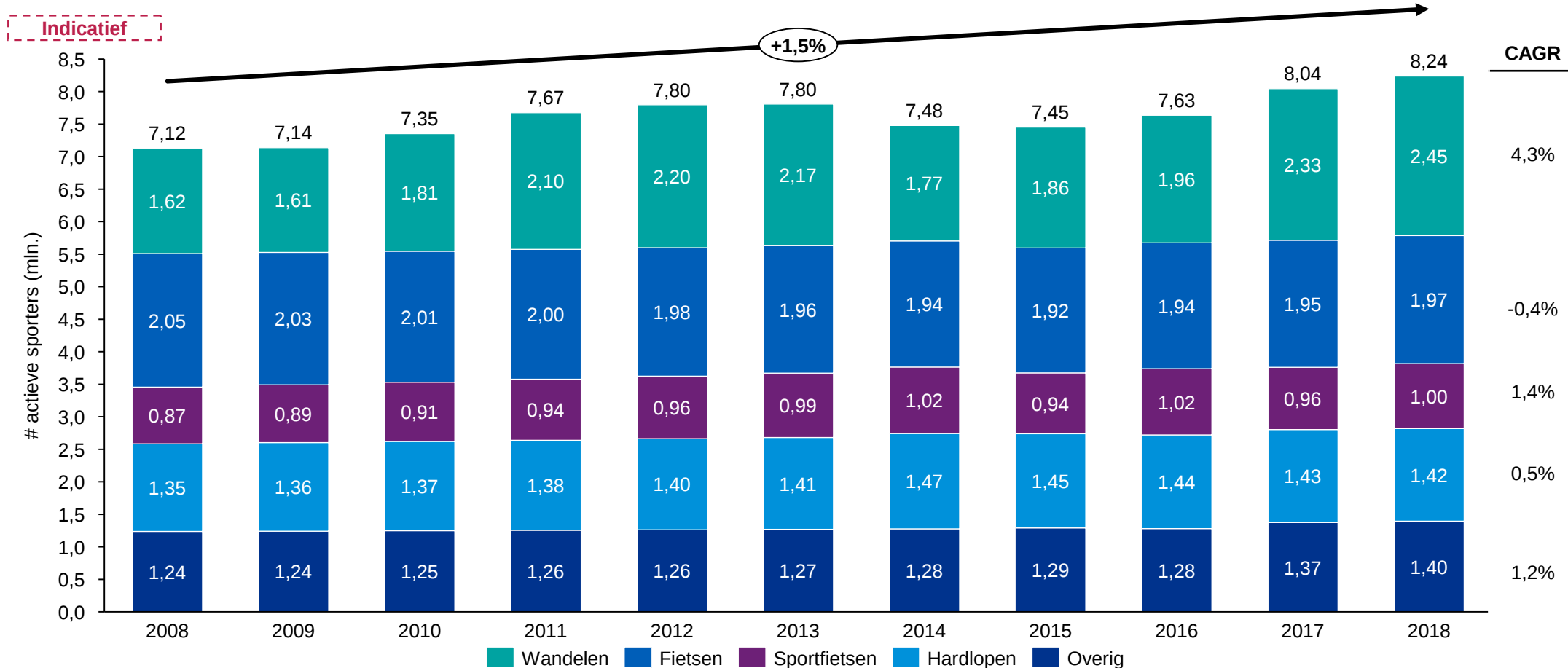
Top 10 sporten naar aantal sportaccommodaties in Nederland (2017)



Bron: NOC*NSF Ledentallen rapportage 2008-2017, websites sportbonden, CBS, KvK, KPMG-analyse

Ongeorganiseerde sport lijkt voornamelijk te groeien in aantal sporters door een toename van het aantal wandelaars

Aantal actieve sporters^a in openbare ruimte in Nederland (2008-2018)^b



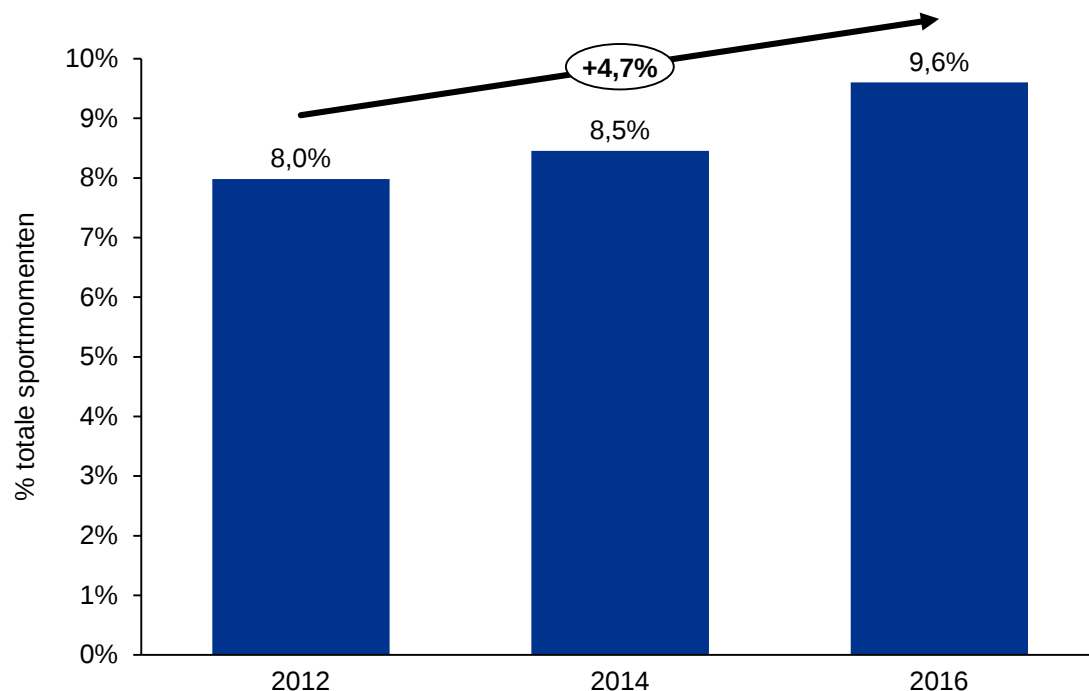
Notitie: a) Definitie actieve sporters verschilt per sport, niet vergelijkbaar met wekelijks actieve sporters.

b) Overig bevat zowel intensieve, als lichte sportactiviteiten in recreatiegebieden, parken, openbare sportvelden en overige sportgeschikte faciliteiten in de openbare ruimte.

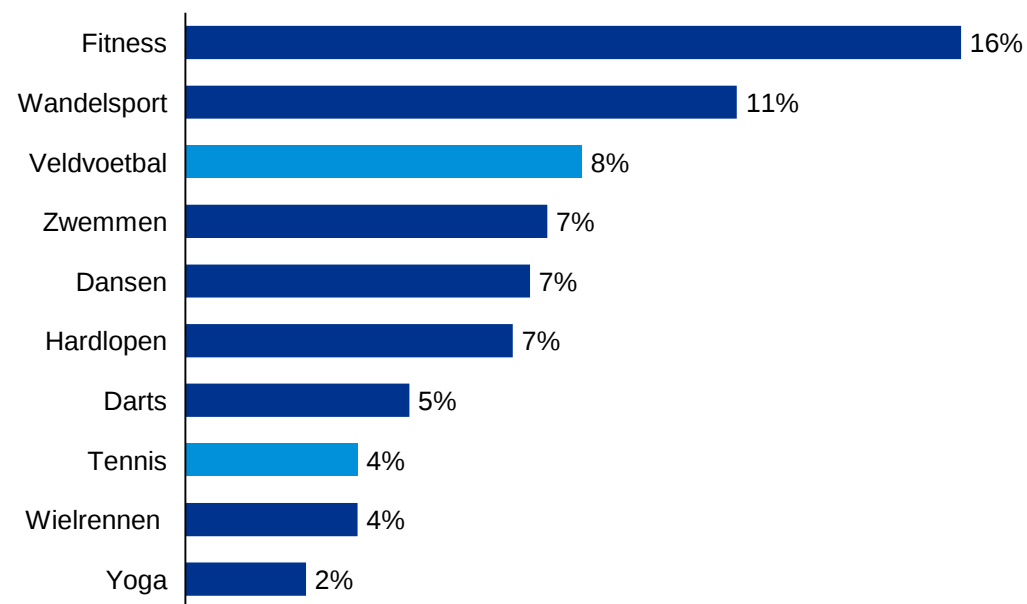
Bron: CBS, SCP, NOC*NSF sportdeelname index 2018, Mulier Instituut NSO najaar 2017, Wandelnet, NTFU, Landelijk Fietsplatform, KPMG analyse

Het aantal sportmomenten thuis of in de eigen tuin groeit sterk sinds 2012, waardoor de vraag naar sportaanbod in Nederland mogelijk minder groot wordt

Percentage thuis sportende Nederlanders, naar aantal sportmomenten (2012-2016)



Top 10 sporten thuis beoefend, als percentage van totale thuissporters (2016)

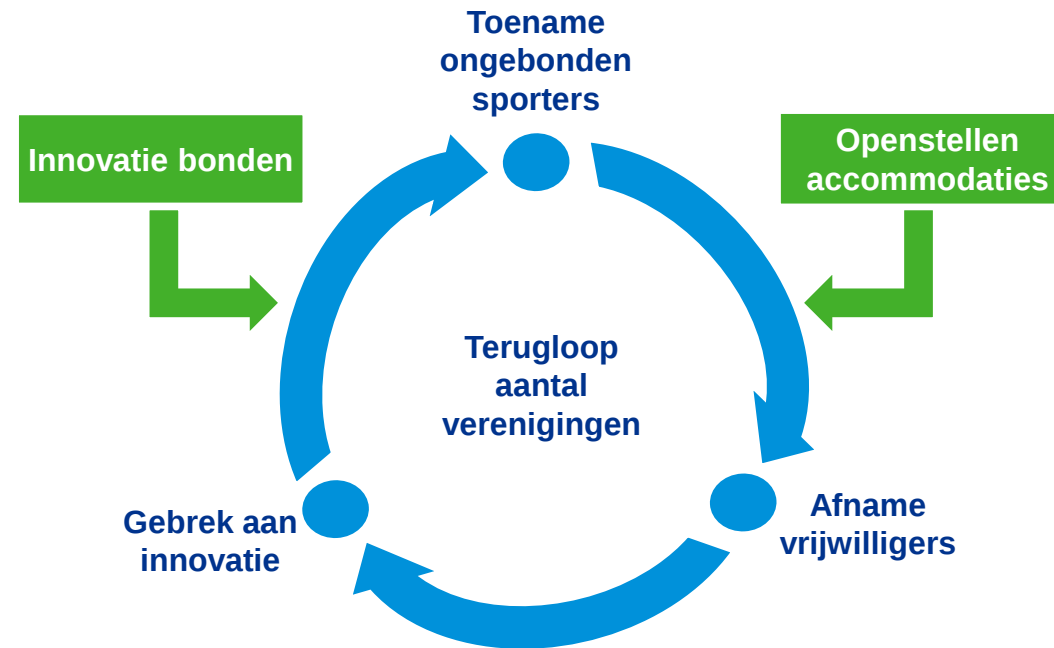


■ Individueel te beoefenen ■ samen te beoefenen

Bron: Vrijetijdsomnibus (VTO) 2016, KPMG-analyse

De groei van het aantal ongebonden sporters dreigt verenigingen mogelijk in een neerwaartse spiraal te duwen, die het bestaansrecht van verenigingen mogelijk kan ondermijnen op de lange termijn

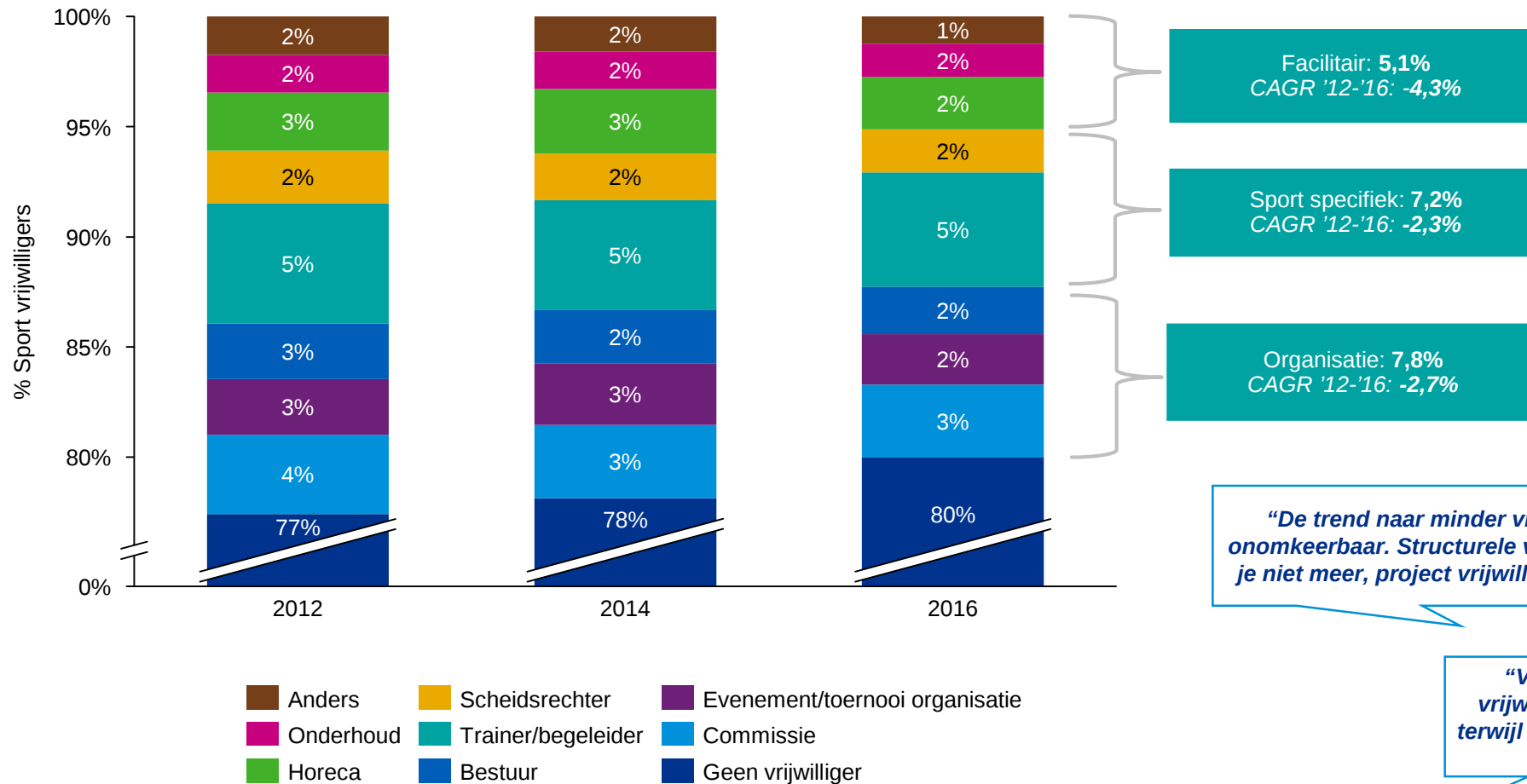
Negatieve spiraal sportverenigingen en ongebonden sporters



Bron: KPMG analyse

Terugloop van het aantal vrijwilligers noodzaakt verenigingen tot professionalisering en hogere kosten voor met name facilitaire werkzaamheden

Verdeling naar type vrijwilligerswerk in de sport (2012-2016)



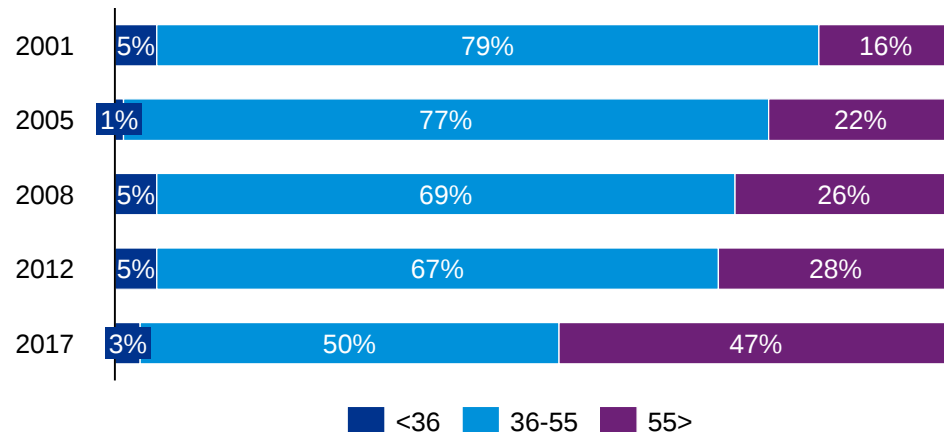
“De trend naar minder vrijwilligers is onomkeerbaar. Structurele vrijwilligers vind je niet meer, project vrijwilligers nog wel.”

“Voor evenementen krijg je nog wel vrijwilligers, maar niet voor bestuurders, terwijl de verantwoordelijkheid van besturen wel toeneemt.”

Bron: Vrijtijdsomnibus (VTO) 2012;2014;2016, Van Kalmthout & Van Ginneken (2017), KPMG analyse

In de afgelopen 5 jaar heeft deze trend met name gebrek aan verjonging van de verenigingsbesturen veroorzaakt, wat de benodigde innovatie mogelijk maakt

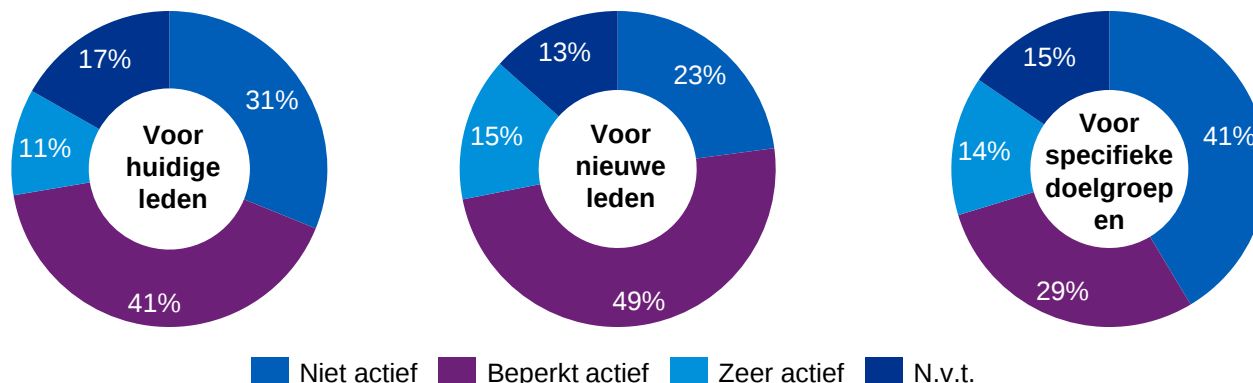
Gemiddelde leeftijd binnen een bestuur in 2001-2017 (% verenigingen)



“De zittingstermijnen van besturen is een probleem. We hebben verenigingen met meer dan 20 jaar hetzelfde bestuur. Dat is echt een probleem voor de sport.”

“Er zit nooit een twintiger in een bestuur op een vereniging. Daarmee blijf je te conservatief. 25-35 jarigen denken heel anders dan 50+ers. Die moet je laten meedenken, anders redt je het niet.”

Percentage verenigingen actief met introduceren van nieuw sportaanbod (2018)

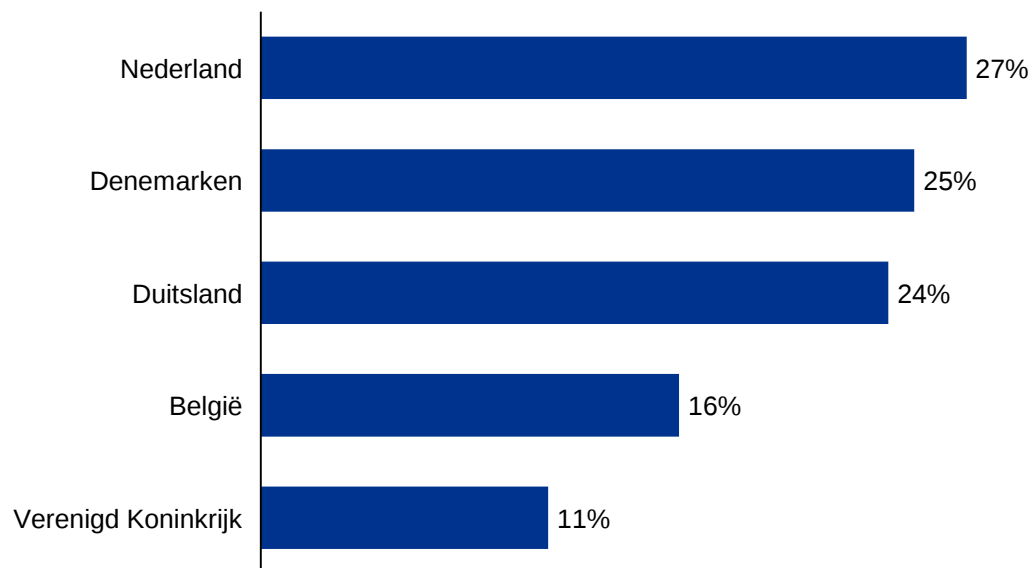


“De sportbranche is heel conservatief en dat komt door de governance. Actieve leden bepalen wat er gebeurt in een vereniging en die kiezen eerst voor zichzelf. Daarom is het one-size-fits-all lidmaatschapsmodel nog steeds de norm. Dit creëert de ongebonden sporter, want je biedt iets aan wat ze niet willen.”

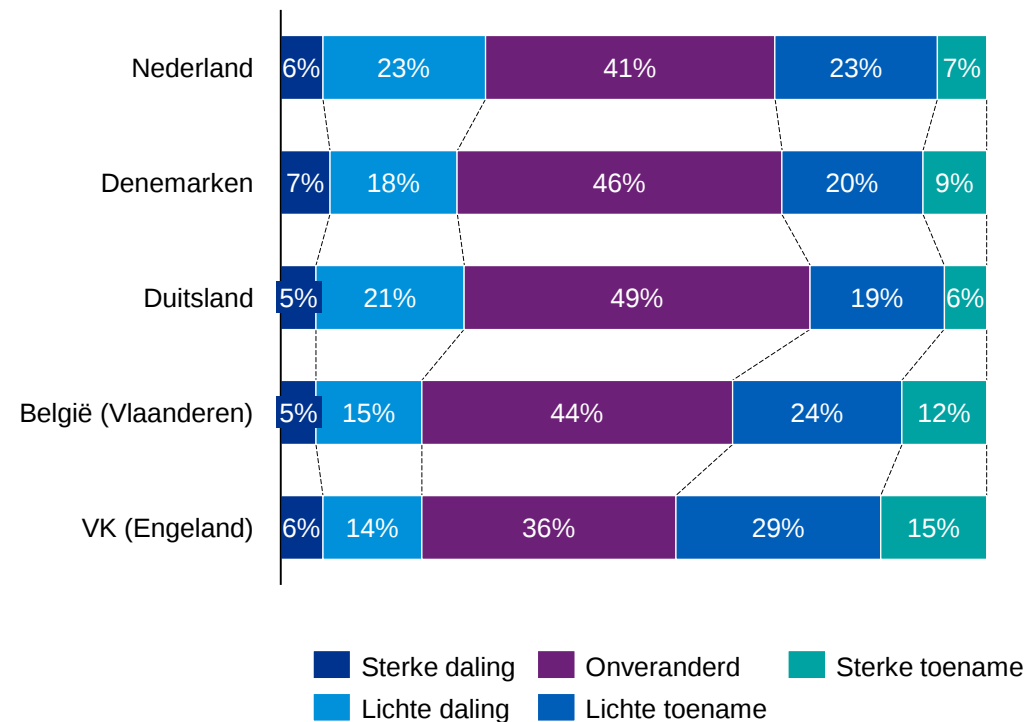
Bron: NOC*NSF/Mulier Instituut, Verenigingsmonitor 2001, 2005, 2008, SportAanbiedersmonitor 2012, Verenigingsmonitor 2017, Mulier Instituut verenigingspanel 2012-2018, KPMG analyse

Alhoewel Nederland het qua verenigingsleven het internationaal goed doet, zien we ook de grootste daling

Percentage van bevolking (15 jaar en ouder) dat lid is bij een sportvereniging (2014)



Percentage sportverenigingen naar ontwikkeling ledenaantal per land (2015)



Bron: Mulier Instituut Sportverenigingen in Nederland (2018), KPMG-analyse

Sportbonden proberen met innovaties te komen om de ongebonden sporter te binden, maar lopen regelmatig tegen conservatisme bij verenigingen aan

Voorbeelden initiatieven sportbonden



“Sinds 2015/2016 focussen we ons in toenemende mate op de ongebonden sporter. We zijn toen begonnen om 900k profielen te maken en willen groeien naar 1 miljoen profielen. We willen deze ongebonden sporter benaderen met content op basis van deze profielen.”

“We zijn bezig met een maatjes app in combinatie met individueel lidmaatschap, zodat je rating officieel wordt.”

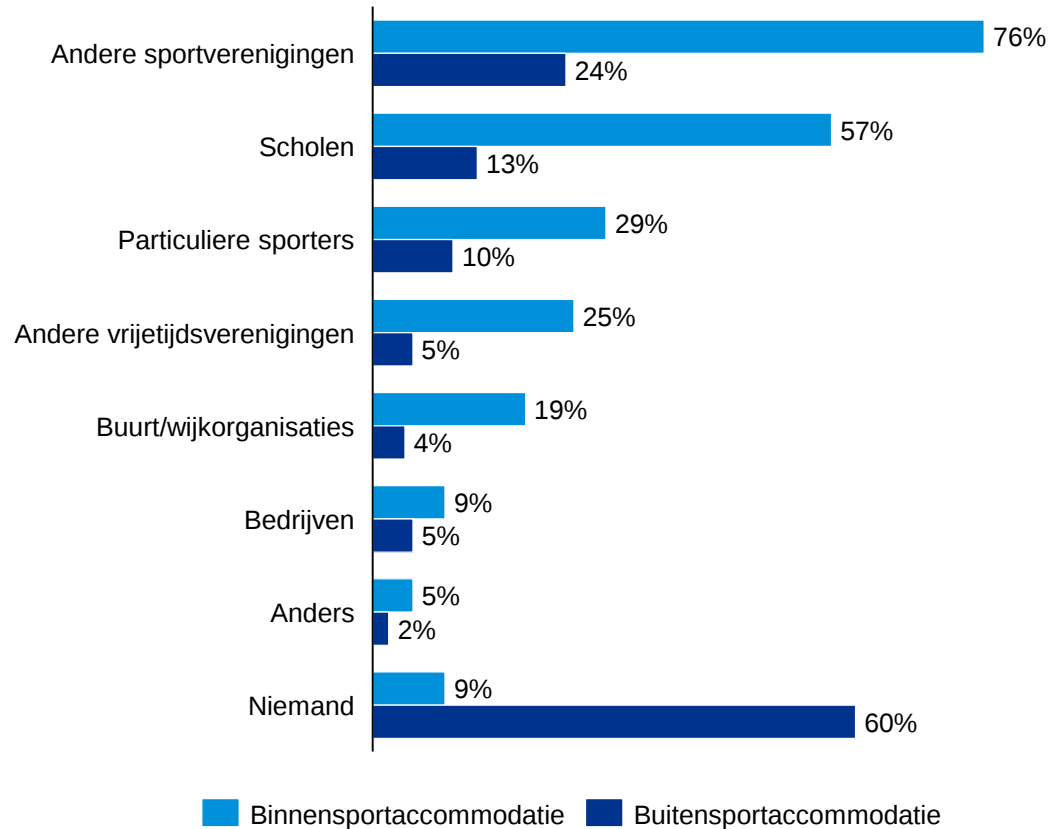
“Mijn achterban snapt het data verhaal niet, die zijn gemiddeld 50+. Ze begrijpen niet hoe je daarmee geld kan verdienen en vinden dat ondernemen geen rol is van een sportbond.”

“Het lukt niet om meer te focussen op de ongebonden sporter, want verenigingen zijn bang voor kannibalisatie.”

Bron: Websites sportbonden

Clustering en ontsluiting van accommodaties biedt kansen voor gebruik door ongebonden sporters, maar gebeurt nog te weinig

Derden waarmee verenigingen de accommodatie waarvan zij gebruikmaken delen (in procenten^a)



Notitie: Meerdere antwoorden mogelijk, n=395
Bron: Mulier Instituut, verenigingspanel, zomer 2017

“Accommodaties staan 50% van de tijd leeg.”

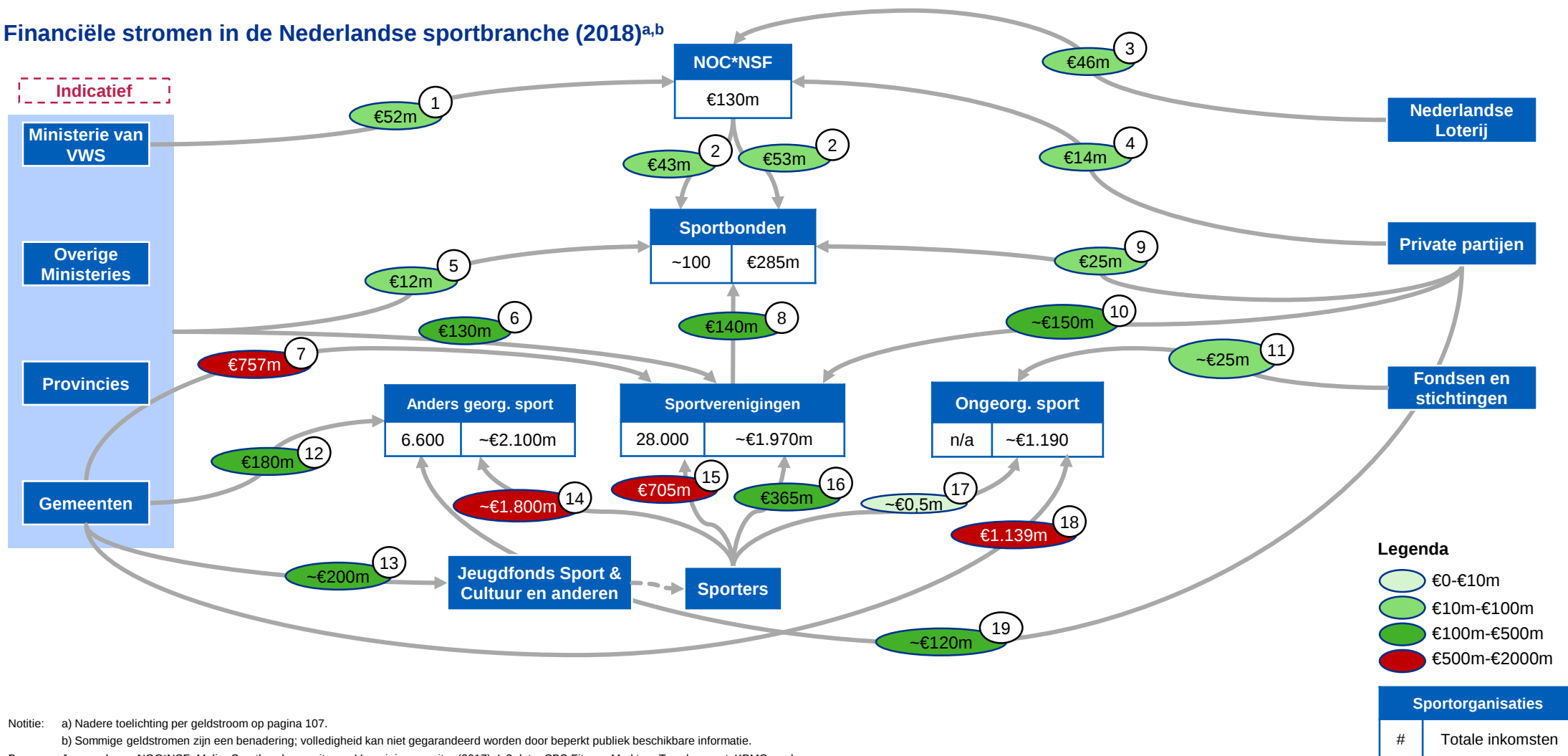
“Door accommodaties te clusteren en te professionaliseren, kun je ze ook openzetten voor ongebonden sporters.”

“Ik heb nooit begrepen waarom er hekken om sportaccommodaties moeten. De gemeente klaagt dan dat het kunstgras eerder vervangen moet worden.”

“De uitdaging is dat niet alle accommodaties bij elkaar liggen. Waar dat niet zo is moet je eventueel verleggen.”

In 2018 is er in de Nederlandse sport door sporters, overheden en de private sector gezamenlijk ruim €5,7 miljard besteed aan sportaanbod

Financiële stromen in de Nederlandse sportbranche (2018)^{a,b}



Notitie: a) Nadere toelichting per geldstroom op pagina 107.

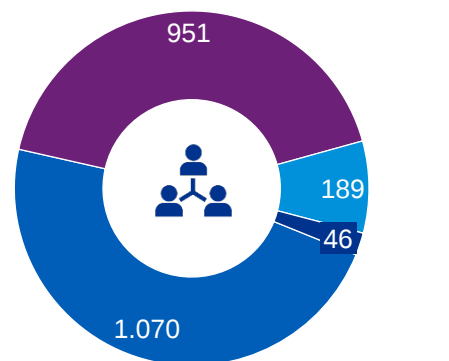
b) Sommige geldstromen zijn een benadering; volledigheid kan niet gegarandeerd worden door beperkt publiek beschikbare informatie.

Bron: Jaarverslagen NOC*NSF, Mulier Sportbondenmonitor en Verenigingsmonitor (2017), Iv3 data, CBS Fitness Markt en Trend rapport, KPMG analyse

Er bestaan grote verschillen in inkomsten per bron tussen de drie segmenten in de Nederlandse sportbranche

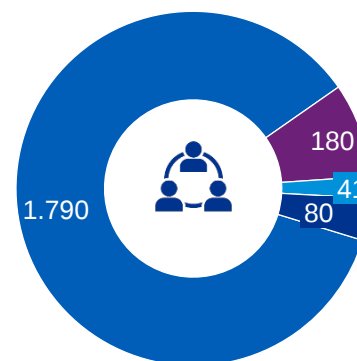
Financiële stromen (€ mln.) naar de Nederlandse sportbranche per segment (2018)^a

Georganiseerde sport



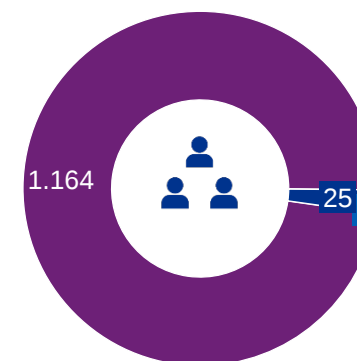
■ Sporters ■ Private partijen
■ Overheden ■ Overig

Anders-georganiseerde sport



■ Sporters ■ Private partijen
■ Overheden ■ Overig

Ongeorganiseerde sport



■ Sporters ■ Private partijen
■ Overheden ■ Overig

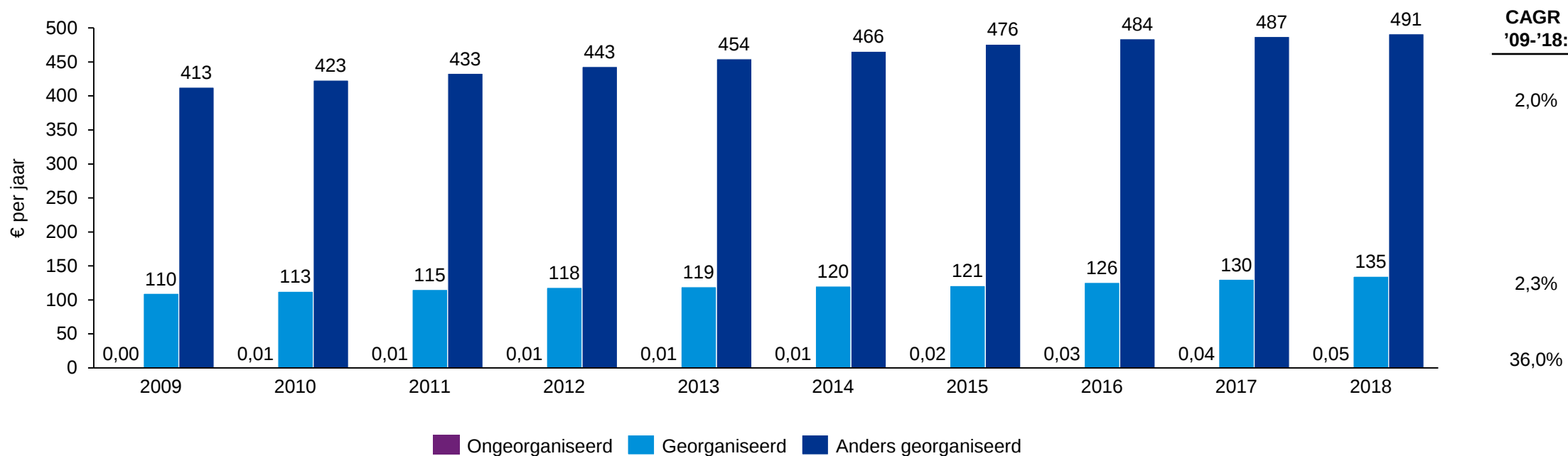
Notitie: a) Exclusief commerciële topsport

Bron: Jaarverslagen NOC*NSF, Mulier Sportbondenmonitor en Verenigingsmonitor (2017), Iv3 data, CBS Fitness Markt en Trend rapport, KPMG-analyse

De kosten voor anders-georganiseerd sportaanbod voor sporters zijn hoger dan de gemiddelde kosten voor georganiseerde sport

Gemiddelde jaarlijkse kosten per persoon per sport voor de drie vormen van sportaanbod^{a,b,c} (2009-2018)^{d,e}

Indicatief



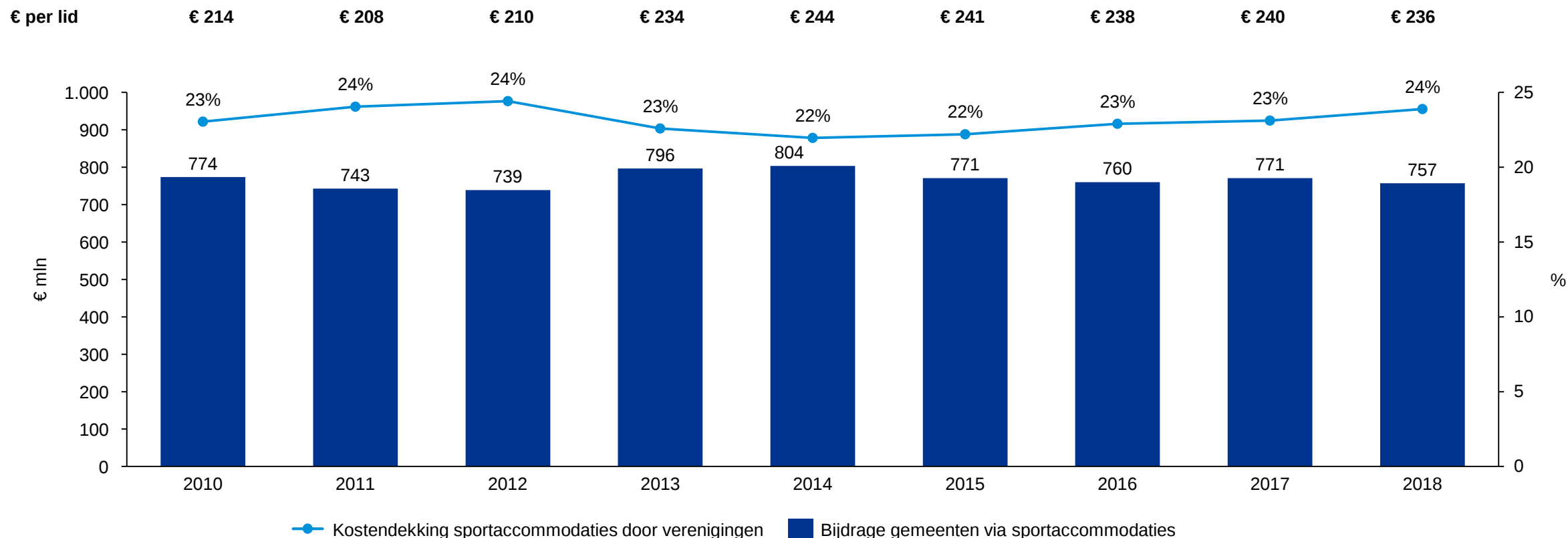
Notitie: a) Ongeorganiseerde sport; gewogen gemiddelde vignet/penning-uitgaven voor wandelen, hardlopen, fietsen, paardrijden en MTB.
b) Anders-georganiseerde sport; gewogen gemiddelde kosten voor fitness, zwemmen, paardrijden, bootcampen, yoga en overig (karten, squashen, schaatsen, skiën, airsoften).
c) Georganiseerde sport; gewogen gemiddelde contributie bij sportverenigingen in Nederland. Hierin zijn bijv. additionele les gelden niet meegenomen.
d) indicatief; CBS sportclub-cijfers 2018; n.b.: anders-georganiseerde sport is een schatting.
e) Ontwikkeling van prijsniveau geschat op basis van bekende prijsinformatie, bekende totale contributie-/abonnementsinkomsten en aantal leden/klanten over tijd.

Bron: Mulier Instituut brancherapport Zwemmen in Nederland, Fitness Markt en Trend rapport, KNHS, CBS Sportclubs, websites nationale parken en Natuurmonumenten, KPMG-analyse

Met het beschikbaar stellen van accommodaties tegen niet-kostendekkende tarieven dragen gemeenten jaarlijks ruim € 200 per lid bij aan sporten bij een sportvereniging

Bijdrage gemeenten aan sportverenigingen via sportaccommodaties (2010-2018)^{a,b}

Indicatief



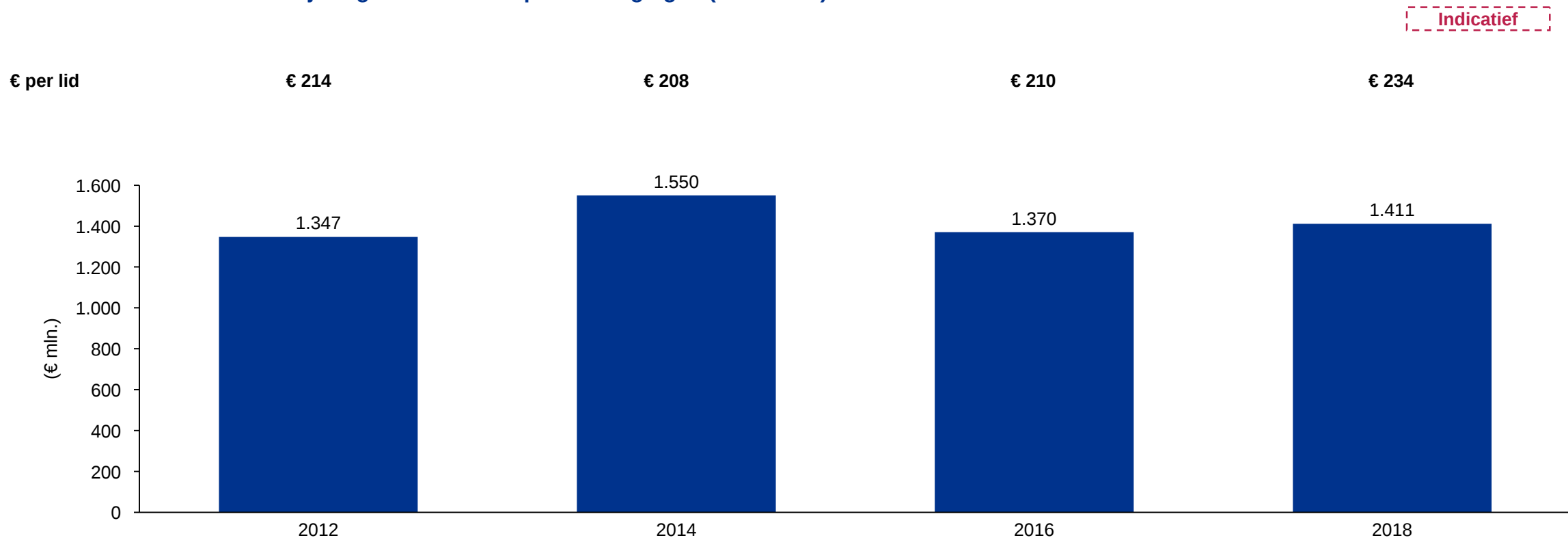
Notitie: a) 2018 sportclubdata nog niet gepubliceerd door CBS; 2018-cijfers zijn indicatief.

b) De jaarlijkse bijdrage aan zwembaden is door gebrek aan eenduidig over tijd beschikbare data niet meegenomen.

Bron: CBS Sportclubs, CBS Iv3, KPMG-analyse

In 2018 dragen ruim 2,3 miljoen Nederlanders als vrijwilliger meer dan € 1,4 miljard aan waarde bij aan sportverenigingen

Monetaire waarde van vrijwilligerswerk voor sportverenigingen (2012-2018)^a

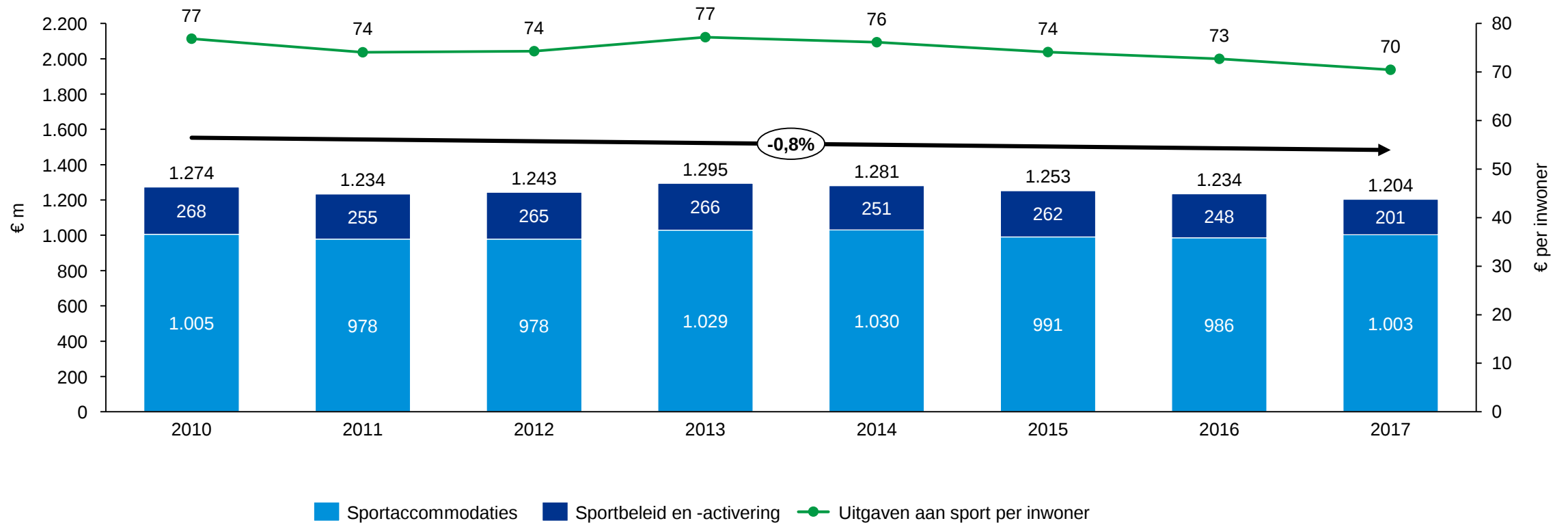


Notitie: a) Inschatting gebaseerd op aannamen (zie tabel). 2018 sportclub- en VTO-data nog niet gepubliceerd; 2018-cijfers zijn indicatief.

Bron: CBS Sportclubs, Vrijtijdsomnibus (VTO) 2012;2014;2016, ministerie van SZW factsheet minimumloon, KPMG-analyse

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor een groot deel van financiële stromen richting sportaanbod in Nederland, maar de uitgaven aan sport lopen de afgelopen jaren terug

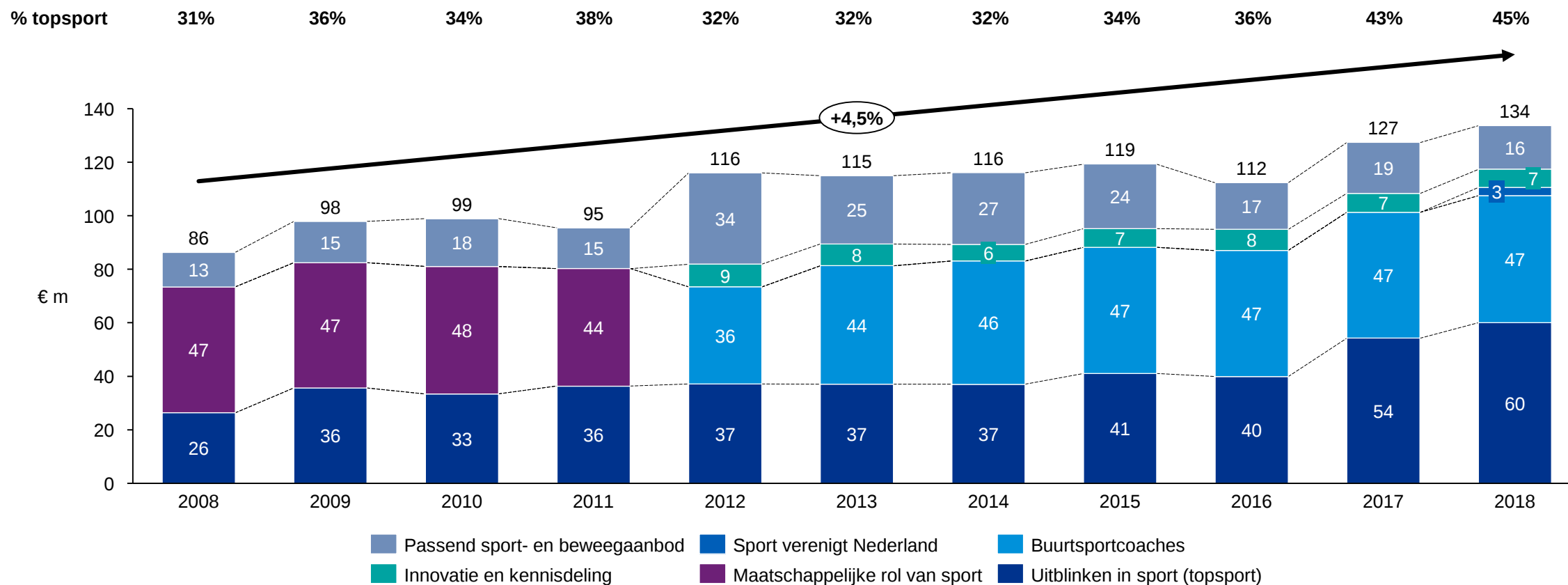
Totale uitgaven Nederlandse gemeenten aan sport per jaar (2010-2017)^a



Notitie: a) Gemeentelijke uitgaven aan zwembaden niet weergegeven, want niet eenduidig over tijd beschikbaar. Uitgaven aan openbaar groen voor sport en recreatie niet opgenomen, want n.b. welk deel daarvan voor sportgeschikte faciliteiten bestemd is.
Bron: CBS Iv3, CBS kerncijfers bevolking, KPMG-analyse

De uitgaven van VWS aan sport stijgen daarentegen over de afgelopen tien jaar; de uitgaven aan topsport en specifiek de topsportprogramma's stijgen sterker dan de totale uitgaven

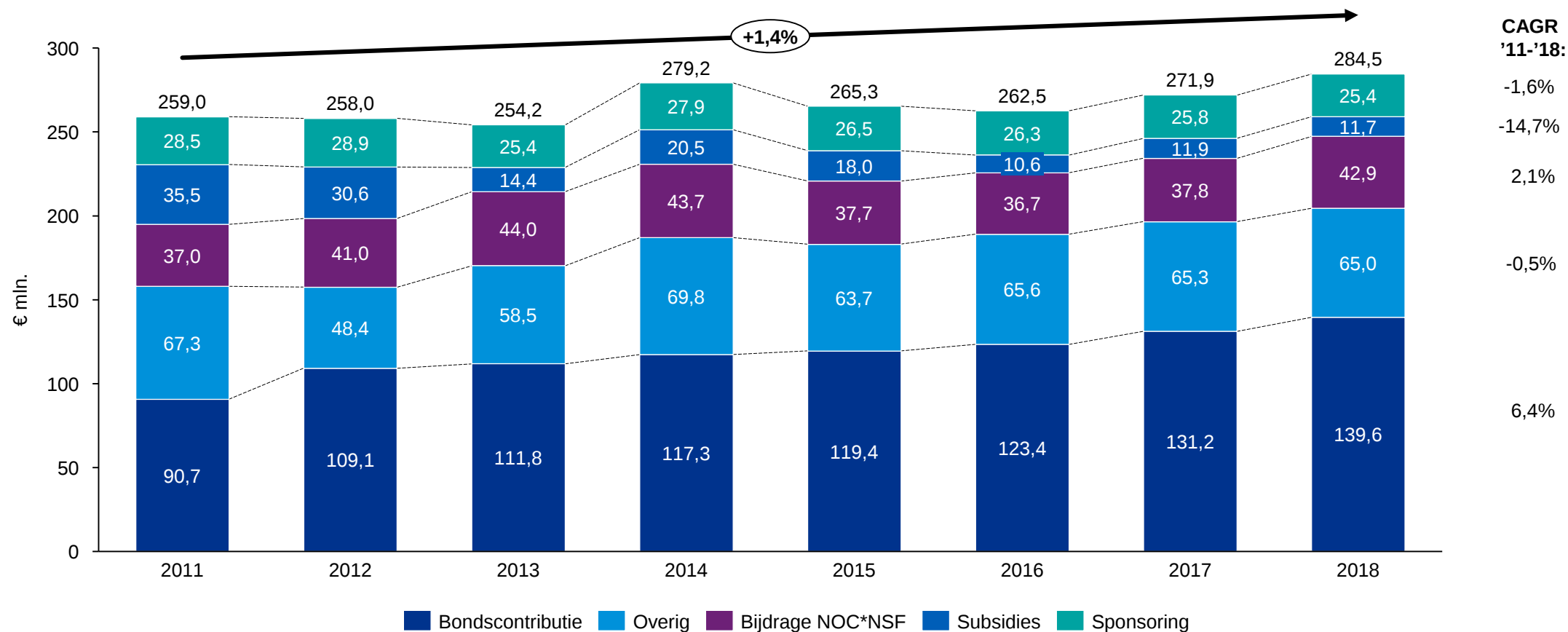
Gerealiseerde uitgaven ministerie van VWS aan beleidsterrein sport (2008-2018)



Bron: Jaarverslagen en begrotingsrapporten VWS, KPMG-analyse

Sportbonden richten zich steeds meer op inkomsten vanuit contributie van verenigingen en sporters, maar kennen een grote variëteit in mate van afhankelijkheid

Ontwikkeling totale inkomsten sportbonden in Nederland (2011-2018)^(a)

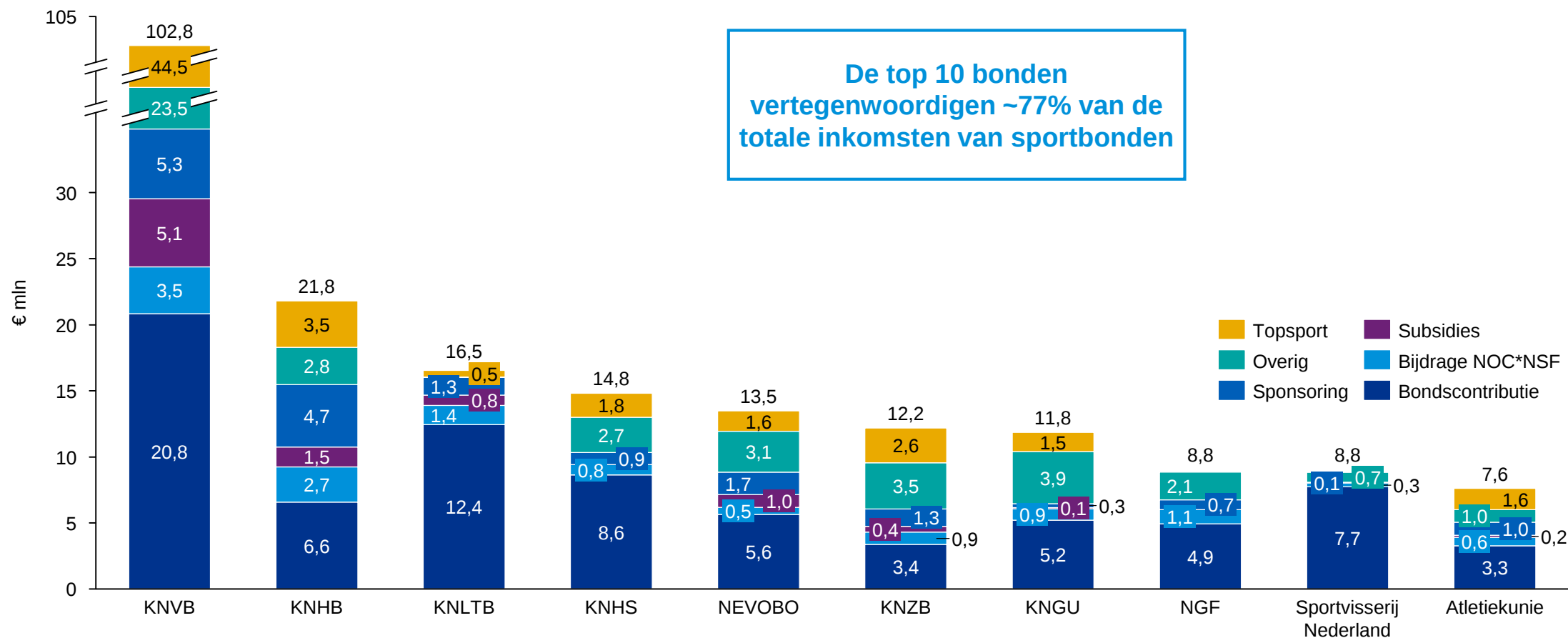


Notitie: a) Alleen sportbonden gelieerd aan NOC*NSF zijn opgenomen in de analyse.

Bron: Jaarverslagen NOC*NSF, NOC*NSF Sportbondenmonitor, Jaarverslagen sportbonden, KPMG-analyse

De top 10 grootste sportbonden zijn niet afhankelijk van subsidies en bijdragen via NOC*NSF voor innovatie, maar de kleine bonden des te meer

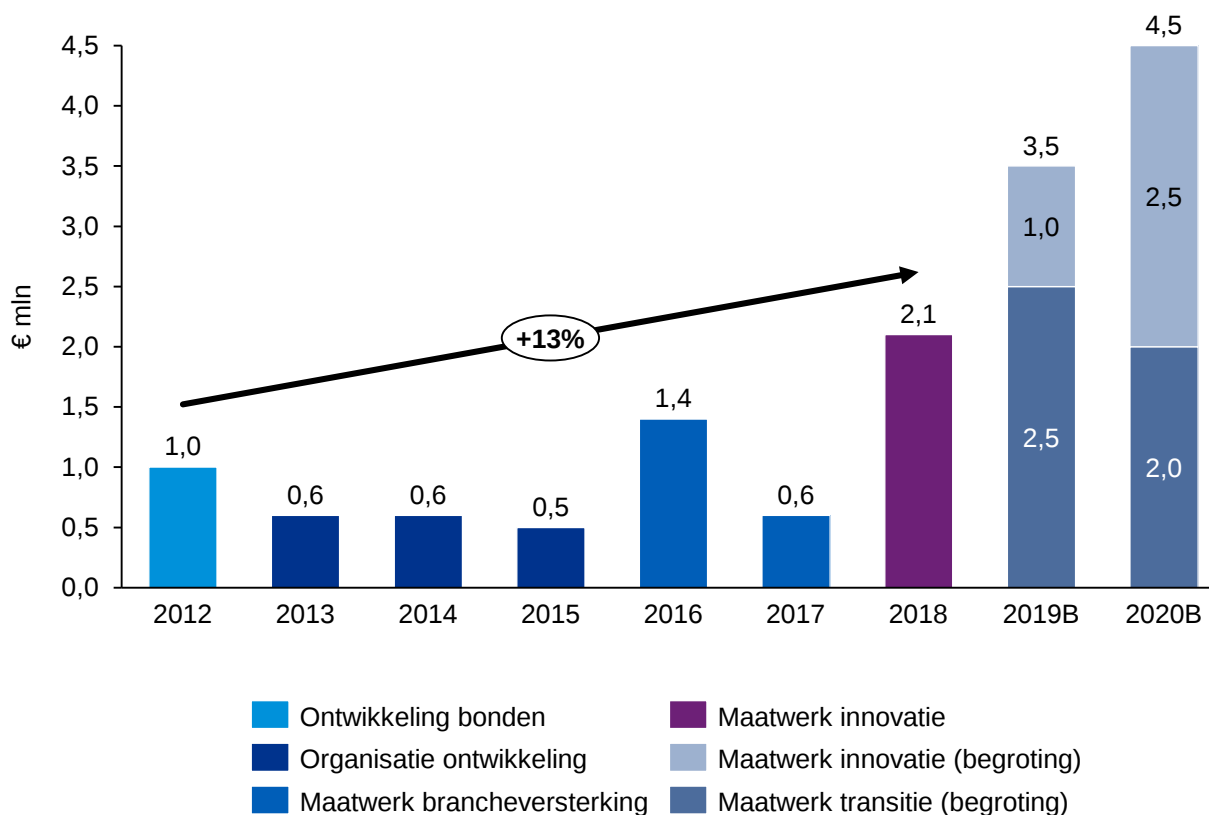
Overzicht Top 10 sportbonden naar inkomsten (2017)



Notitie: a) Bijdragen NOC*NSF behelzen alle bijdragen via NOC*NSF onder zowel het bestedingsplan als de topsportfinanciering. b) Topsportinkomsten bestaat o.a. uit topsportsponsoring, mediarechten, topsportevenementen.
Bron: Jaarverslagen sportbonden, KPMG-analyse

Het gebrek aan voldoende financiële steun bij de eigen achterban maakt kleine bonden afhankelijk van de innovatiesubsidie van NOC*NSF die gewaardeerd wordt, maar (nog) niet structureel genoeg is

Uitgaven aan innovatieprojecten bij sportbonden door NOC*NSF (2012-2020B)^a



“Verenigingen vragen mij waarom geld van hun leden aan niet-leden uitgegeven wordt.”

*“Innovatie is nu best goed geregeld via NOC*NSF en via het sportakkoord.”*

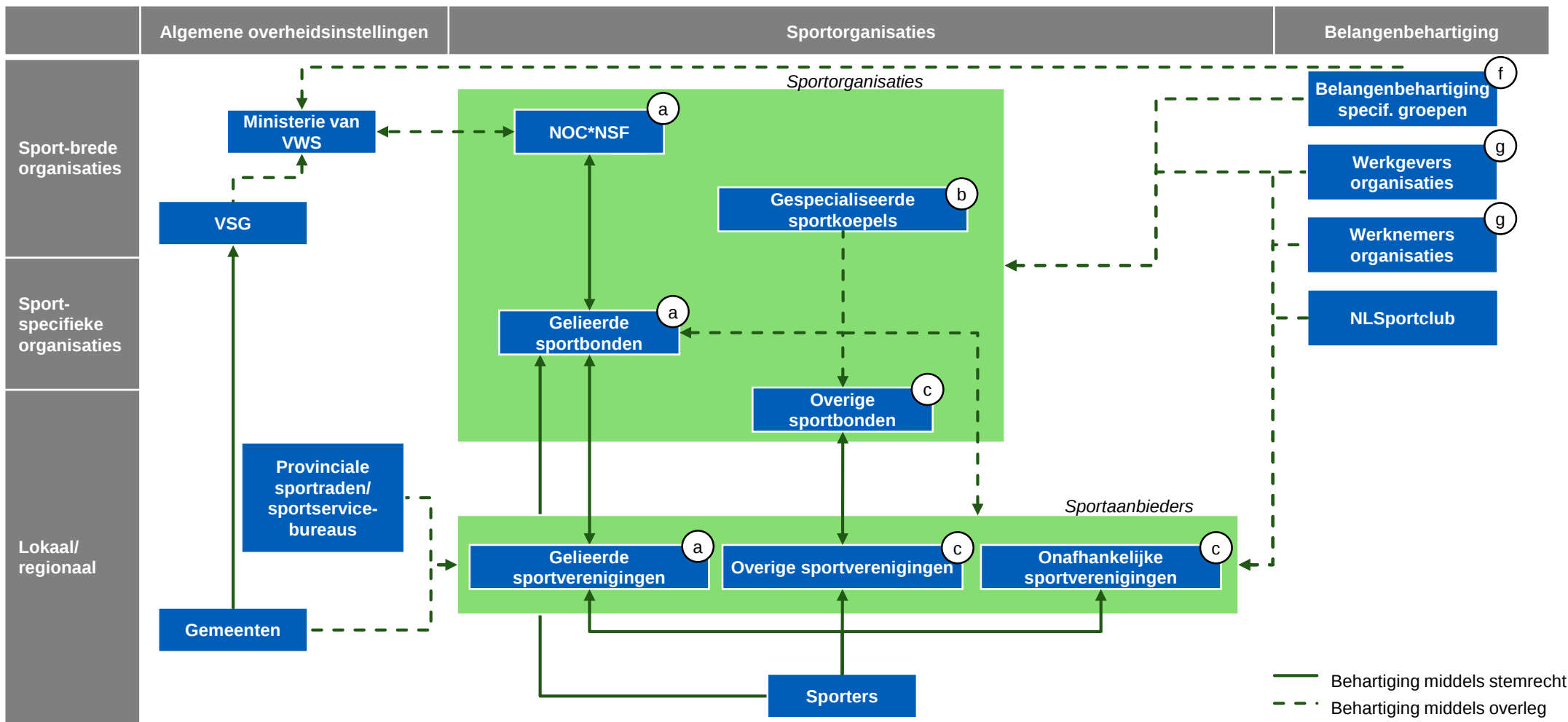
“Er is nu zo’n € 2 miljoen weggelegd voor innovatie. Maar dan moet je wel mensen hebben om dat uit te voeren. Die moeten op de payroll en daarvoor moet de financiering structureler van aard zijn.”

*“Er zijn lange-termijn investeringen nodig vanuit NOC*NSF om te veranderen en langdurige innovatie te stimuleren.”*

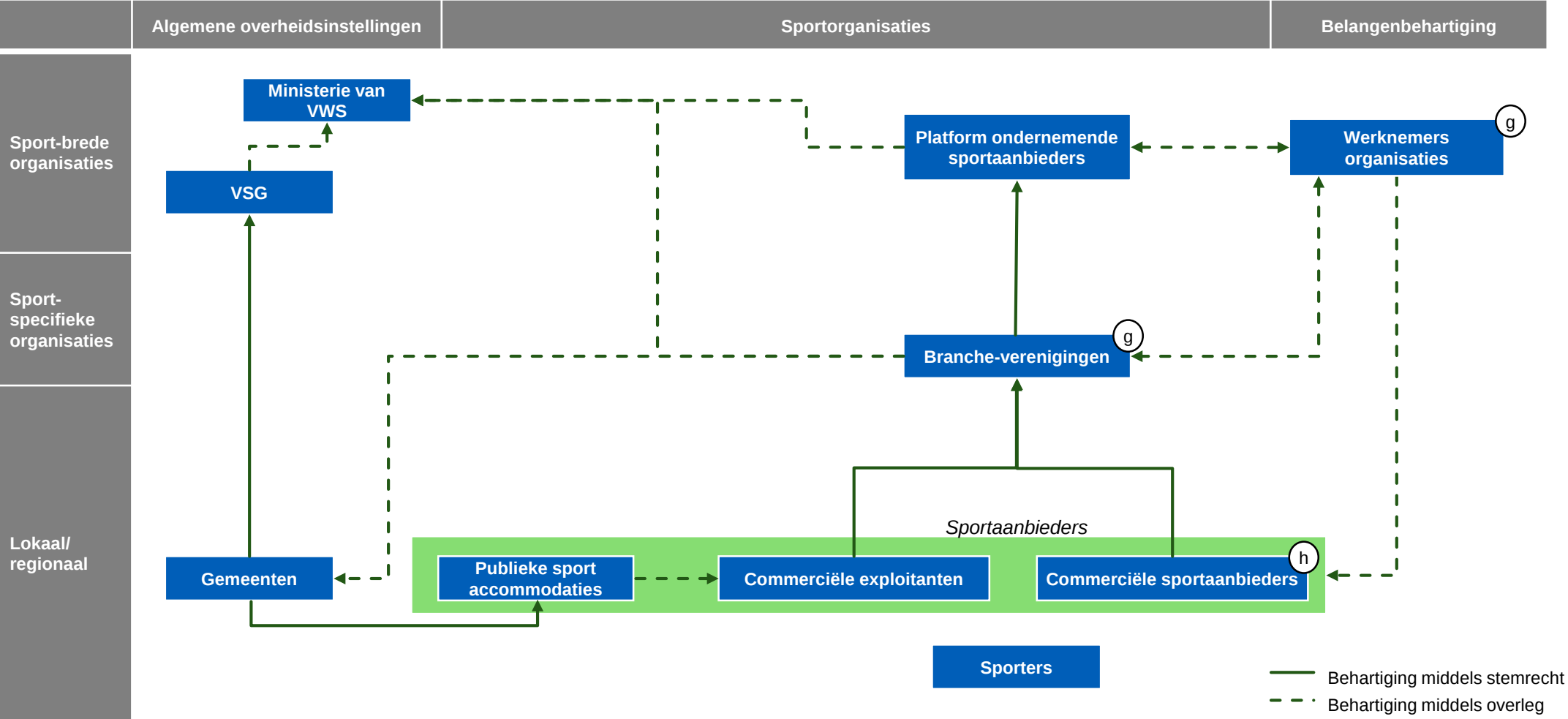
Notitie: a) 2019B en 2020B zijn begroting, niet gerealiseerde uitgaven

Bron: NOC*NSF jaarrekening 2012-2018, NOC*NSF Bestedingsplan Sportorganisaties 2019, KPMG-analyse

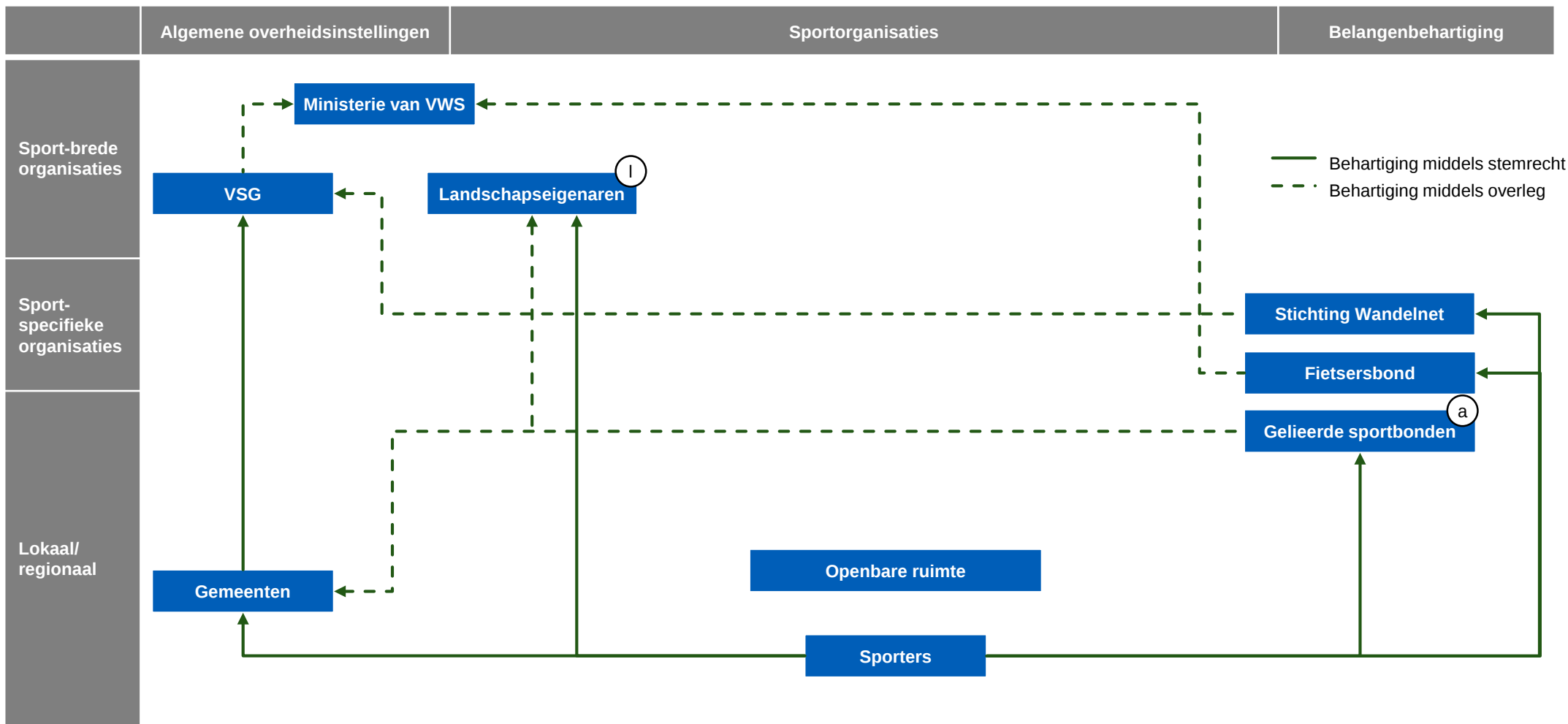
De belangen van sporters in de georganiseerde sport worden direct middels hun stemrecht bij de verenigingen en indirect via sportbonden en -koepels behartigd



In de anders-georganiseerde sport hebben sporters geen inspraak en worden hun belangen ook niet indirect behartigd door derde partijen



Burgers die als sporter actief zijn in de openbare ruimte kunnen via (gemeentelijke) verkiezingen hun belangen als sporter behartigen





KPMG on social media



KPMG app

© 2019 KPMG Advisory N.V., ingeschreven bij het handelsregister in Nederland onder nummer 33263682, is lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Cooperative ('KPMG International'), een Zwitserse entiteit. Alle rechten voorbehouden.

De naam KPMG en het logo zijn geregistreerde merken van KPMG International.